

הקדמת המחבר

בגילה וברעדה אני מגיש לפני הלומדים וחכמי התורה את ספרי 'אש תמיד' על הלכות שבת, חידושים וביאורים על סדר שלחן ערוך ומשנה ברורה. אברך את ה' אשר יעצני וזיכני לעסוק בתורתו הקדושה, ולהוציא לאור עולם את פריי אשר עמלתי עליו זה כמה שנים. תפילתי שיהיה הספר לתועלת יושבי בית המדרש וכי ימצאו בו דברי חפץ בעיונם בהלכות שבת החמורות.

מתחילה חשבתי לקרוא לספר בשם: אִשָּׁה לָהּ; והוא ראשי תיבות של שמי, איתם שמעון הנקין; אמנם הגאון ר' אביגדור נבנצל שליט"א העירני שאין נכון לעשות כן, מטעם שהוא לשון הַקְדָּשׁ (עי' זבחים מ"ו ע"ב). ותיכף להערתי עלה בדעתי לקרוא בשם הדומה לו 'אש תמיד', שגם בו יהא רמוז שמי – וראה זה פלא שאחר כך כשיצאתי מלפני הגר"א נבנצל ראיתי במכתבו שציין התאריך לסדר אש תמיד תוקד על המזבח.

כמה דברים על מעשה הספר ועניינו:

א. כפי שצורת הספר מעידה עליו, אין הוא מיועד להוראת הלכה ושילמדו ממנו הדינים, אלא לתלמידי חכמים ומעיינים העוסקים בגופי הלכות. ובמקומות שכתבתי שבאופן מסויים נראה לדינא, הכוונה שכך נראה לענ"ד נכון להלכה – אבל אינו נוגע למעשה, שבזה יש לכל אחד לעשות על פי רבותיו, אם לא שבעצמו הגיע להוראה והדברים נכוחים בעיניו.

ובפרט אמורים הדברים לגבי עניינים דוגמת דין בין השמשות בסי"א רס"א שכבר רבים ועצומים הפכוהו מכל צדדיו, ואף אם אפשר שהניחו מקום להתגדר בו לא באתי אלא כמעיר להלומדים ומעיינים על סדר המשנ"ב שאולי ימצאו תועלת בדברי, שמא נתחבטו בידיהם קושיות ממין אלה שביקשתי ליישבן.

ב. המדור דרך קצרה – כשמו כן הוא, הערות קצרות שאינן תופסות מקום בפני עצמן, או בירורים לאוקמי גירסא בשו"ע ומשנ"ב, הפניות למקורות נוספים וכן ציונים למקומות אחרים בחיבור שנידון בהם העניין הנזכר.

ג. על פי רוב לא באו בספר אלא עניינים שיש בעיקרם מו"מ בדברי השו"ע והנו"כ עד למשנ"ב (ועד בכלל ובפרט), באופן שמועילים כאמור ללומד והמעייין בדברי הפוסקים על סדר הטוש"ע; ורק מובן שהזכרתי מסקנת גדולי הפוסקים האחרונים בתשובותיהם וספריהם, ליישר המסילה אליבא דהלכתא. ובקצת מקומות נסתעפתי לדון בפנ"ע בדברי אחרוני דורותינו, מחמת נידונים מחודשים שהתעוררו בזמננו או מטעם אחר.

ד. כמה בירורים בדיני שבת העומדים בפני עצמם מחמת אריכותם או עניינם, באו בנפרד בסוף החיבור, כמאמרים נספחים (ובגוף החיבור ציינתי אליהם על אתר).

ה. בכמה דיני דרבנן שנשאר בהם המשנה ברורה בצ"ע, והערוך השלחן הכריע לקולא, צידדתי כן. (וידועה דעת סבי-זקני מרן הגרי"א הענקין להכריע כערוה"ש במחלוקותיו עם המשנ"ב; לא כל שכן כשמדובר באופן שהמשנ"ב בעצמו לא הורה לחומרא). ואמנם גם לזה העירני הגר"א נבנצל, שכיוון שהמשנ"ב הוא שנתקבל בתפוצות ישראל הלכה למעשה, כידוע לכל, אם כן במקומות שנשאר בצ"ע משמע שיש להחמיר, ואפילו בדין דרבנן. ומכל מקום השארתי הדברים כמתכונתם, שהרי כאמור לעיל בלאו הכי אין המסקנות נכתבות כהוראה למעשה.

ו. ראיתי לנכון להדפיס את דבריי תחת דברי השו"ע בשלמותם, לתועלת הלומד שיהיו הדברים מונחים לנגד עיניו, להבין על מה מוסבים הדברים ולעיין מסימן לסימן בלי טירחה בפתיחת ספרים אחרים (ומצד האמת היה טעם זה נוגע אף לדברי המשנה ברורה, אבל מלבד שאין מקום להדפיס כל דברי המשנ"ב המרובים בשביל איזה הערות, מובן שלא שייך כלל לצרף דברי זעיר ועני כוותי עם דברי תל שכל פיות פונים אליו המשנ"ב, בשגם שהוא הלכה למעשה; ובזה לא דמי לשו"ע בדורותינו).

אסיים בברכת תודה להורי, אבי מורי הגאון ר' יהודה הרצל הנקין ואמי מורתי הרבנית חנה הנקין, שליט"א, שגידלוני ואימצוני בתורת ה' משחרותי, ואף עד הנה עזרוני בהוצאת החיבור לאור. וכפל תודה וברכה לרעייתי נעמה, שאך בזכותה ובפועלה יכולתי ועודני לשקוע במבועי התורה.

עוד אסיים בשבח אכסניא, כולל "מטל השמים ומשמני הארץ" בראשות הרה"ג ר' עדיאל דומוביץ שליט"א, בצלו חמדתי וישבתי ובין כתליו נכתב רובו של החיבור (תחילתו בתשס"ט ורובו לפני תשע"ד, ואחר עד עתה).

"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבת בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".

וכי מאחר ששבתי בבית ה', לבקר בהיכלו מהו?

אלא – שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים.

נריה, ניסן תשע"ה

איתם הנקין